

Annabi Ibrahiima xibaare

nan giri Tawureeta

Jopeye soora 11.27-25.18

Sooninkanxannen Gollinajaanon Sapa

Kinbakkansooninkanxanne, Maali

L'histoire du prophète Abraham

tirée de la Torah, Genèse 11.27-25.18

en langue soninké de l'Est au Mali

Annabi Ibrahiima xibaare

nan giri Tawureeta

Jopeye soora 11.27-25.18

Kinbakkansooninkanxanne, Maali

L'histoire du prophète Abraham

tirée de la Torah, Genèse 11.27-25.18

en langue soninké de l'Est au Mali

Sooninkanxannen Gollinajaanon Sapa

site Web: www.asawan.org

adresse e-mail: ets.asawan@gmail.com

Roraqe

Ke kitaabinlenme wa sehene annabi Ibrahiima do i dunkon ya kanma, n'a wutu bakka Tawureeta kitaabi hanan di (Jopeye), ken soora tanmu do hillandi, ma tanpille do kara-gandin aaya tanmu do segundin ŋa.

Gelli a saaredebe Wuuri, a do i xojegume Saaratu do i maarenyugunlenme Luuti ga herego, ma terendu beenu ga d'a kijandi jamaani laaton gabun di: Kanaana, Misira, Paraana, kun do i menu.

Ke su di, axa n'a tuwindi ti Alla lahiduwutten ŋa a da, haarennaaxun rimoxo katta a yi, do Haajara yaxiye a maxa, ŋangollu xooru, do Sumayila do Isiyaaxa bangemoxonu, kun do a yime soxoodun tananu.

Hari n'o gemundi ti ke xaragen wasayi xooren ŋa !

Teera soxoodun taarixu

Jopeye soora 11.27-32

Teera soxoodun taarixun haayi: Teera da Ibiraama do Nahooro a do Haraani kita renyugu yi, Haraani da Luuti kita renyugu yi. Haraani faati i haaba Teera kaane, n'a toxo i saaredeben di, Wuuri, ken ga wa Kasaadirankon maran di.

Ibiraama do Nahooro da yaxaru wutu i du da. Ibiraama yaqen toxon ni Saara, Nahooro yaqen toxon ni Milika, Yisika waaxi, Haraani renyaxare ya ni. Saara ji boroge yi, renme ma ji a maxa.

Teera herego bakka Wuuri, ken ga wa Kasaadinun maran di, a do i kaadunko: A renyugu Ibiraama, a do Haraani renyugu Luuti, ken ga ni aken kisimaaren ŋa, a do a kalluyaxare Saara, Ibiraama yaqe, yelli i nan daga Kanaana jamaanen di. I ga kije Haraana, i taaxu non ŋa. Teera da kamo hilli do siinu karagi bire, ken halle, a faati Haraana.

Ibiraama dagaye Kanaana

Jopeye soora 12.1-9

Tunka duumanten ti Ibiraama da: «Bagu an jamaanen di, an n'an koren wara, an nan bagu an haaba kaara, an nan daga jamaane be n ga w'a koyini an ŋa. N wa riini jama xoore bagu an di, na barike ro an di, n'an toxon xoorondi, n'an ŋa bariken sababun ŋa. N wa sere barikandini, sere be ga duwa an da, na sere langa, sere be ga d'an langa, na jiiŋen xabiilanun su barikandi do an sababun ŋa.»

Ibiraama daga xoyi Tunka duumanten ga d'a ko a da moxo

be. Luuti xa daga do a batte. Ibiraama ga ji bakka Haraana, a d'a ji, a wuyun wa tanjere do siinu karagi. A d'i kaagunyaxare Saara wutu do i waaxin renyugo Luuti, i do naaburu do komu beenu ga ji i maxa Haraana. I bagu nan daga Kanaana.

Ibiraama da jamaanen kutu nan daga Sixemu, katta More yitti xooren noqun ŋa. Ken waxati, Kanaanankon ji ken jamaane di. Tunka duumanten bange Ibiraama da, nan ti: «N wa riini ke jamaane kini an bonsongen su ya yi.» Ibiraama da sadaaxandinoqu taga Tunka duumanten da, ken be ga bange a da non ŋa. Ken halle, a yille bakka no, nan daga giden ŋa Beteli kinbakkan di. A d'i tillisen banba Beteli do Aayi naxa. Beteli wa kinxenna, Aayi kinbakka. Non xa yi, a da sadaaxandinoqu taga Tunka duumanten da, nan xirindi ti Alla toxon ni, Tunka duumante. A da dagaye meerabatunten ŋa Negeba, [ken ga ni Kanaana hankitten ŋa].

Ibiraama dagaye Misira

Jo peye soora 12.10-20

Dullen ro jamaanen di. Ibiraama yanqa katta Misira yi, kuudo nan taaxu no, bawo, dulle ke ji ga xoto jamaanen di. Bire be, i ga tinto Misira yi, a ti ti i yaqe Saara da: «Nke w'a tu nan ti an ni yaxarin haranpare yi. Misirankon ga na ri an wari, i wa tiini in yaqen ya ni an ɗa, i w'in kalli, n'an ken toxo birene. Ken di, an wa tiini, n maarenmen ya ni an ɗa, yelli n ragamoxon nan siro do an sababun ɗa. N yonkin na kisi xa, an saabu da.»

Bire be Ibiraama ga kije Misira, Misirankon d'a wari, a yaqen haranparen ni moxosiri. Misira tunkayugon*

* *Misira tunkayugo.* Kitaabinsaaxaman di i ti: Firawuna.

gollinjanaanun yingumun xa d'a wari n'a maxankutu tunkayugon da. Ken di, i do Saara daga tunkayugon kaara. A da Ibiraama ragamoxon sirondi do Saara sababun ɗa, na xeerin ɗa a da, na tanmisun kini a yi, a do naanun do harun do komoyugun do komoyaxarun do hariyaxarun do jogomu. Nxa, Tunka duumanten da watti xotu wara tunkayugon do i kan ɗa do Saara batte, Ibiraama kaagunyaxare. Ken di, tunkayugon da Ibiraama xiri nan ti a da: «An xa da mani ɗa nke yi? Manni an ga ma ti an yaqen ya ni? An d'a koyi in ɗa mani yi, ti an maaren yaxaren ya ni, ma in ga w'a wutunu n du da yaqen yi? Saasa, an yaqen haayi, a raga nan daga.»

Tunkayugon da yugu saxu a kanma nan daga a do i yaqen wara kille a do ho wo ho ga ɗi a maxa.

Ibiraama do Luuti hateye bakka me yi

Jopeye soora 13.1-13

Ibiraama giri bakka Misira, katta Negeba yi, a do i yaqen do ho wo ho ga ɗi do a batten ɗa, kahunu Luuti yi.

Ibiraama ɗi banna xoore yi, daaban do goden do kanɗen di. A da dagaye meerabatunten ɗa bakka Negeba, katta Beteli do Aayi naxan ɗa, a tillisen ga ɗi non be yi. Noqu be xa, Ibiraama ga ɗi ga da sadaaxandinoqun sigindi hananɗu ke, a xirindi ti Tunka duumanten ɗa no.

Luuti, ke be ga ɗi do Ibiraama batte, tanmisun ɗi a xa hana maxa do naanun do tillisenu. I daabanun ɗi ga n gaba, i nan toxo doome, bawo, sokken ma ɗi i bakka. Gajane yogo dangi Ibiraama nagaanun do Luuti xallun naxa, nan kahu ke su

yi, Kanaanankon do Perisirankon xa taaxunten ji jiiɓe ke kanma. Ken di, Ibiraama ti Luuti da: «N renme, haɓu toxo! Laxadumanqage nta siri nke do anken naxa, a nta siri o nagaanun naxa, bawo, o ni waaxinun ya yi. Jiinen su haayi an kaane, an ra wa hatene bakka in ɗa, an ga na daga kinbakka, nke wa dagana kinxenna, an xa ga na daga kinxenna, nke na daga kinbakka.»

Luuti d'i yinmen wurewutu nan haayindi, a d'a wari Yarade hanlaɓun su mininten ni, nan daga a wara ma Suwaara yi, ken d'a ji Tunka duumanten ma Sodoomu do Hamoora kara. Hanlaɓu ku ji xoyi Tunka duumanten naaxon do Misira jamaanen moxo. Luuti da Yarade hanlaɓun su sugandi i yinme da, nan daga do kinbakkan ɗa. Ke moxo ya ni, Ibiraama do Luuti ga hate bakka me yi. Ibiraama toxo Kanaana jamaanen di, nxa, Luuti daga toxo hanlaɓen debun di, n'i tillisenun banba katta Sodoomu banɓen ɗa.

Sodoomunkon ji allakutaanu yi, i ji Tunka duumanten kutana ti i golli buru gabun ŋa.

Tunka duumanten lahidu

Jopeye soora 13.14-18

Luuti hate halle bakka Ibiraama yi, Tunka duumanten ti Ibiraama da: «An yinmen wurewutu, an nan haayindi bakka an sigira ke yi katta saahelin do hankitten ŋa, a do kinbakkan do kinxennan ŋa, bawo, an yaaxen ga wa ke jamaane be yi, n w'a su kinni an ŋa, n'a kini an bonsoŋun ŋa waxatin su. N wa riini an bonsoŋun ŋa xoyi seyijuran moxo, sere be nda katta seyijuran jaatene, an na katta i jaatene. Giri Ibiraama! An na jamaane ke su tere, bawo, n wa riini a kini an ya yi.»

Ken ga ŋa, Ibiraama d'i tillisenun gana katta Maamere yitti xoorun bannen ŋa, Heberoona tatten ŋa, nan taaxu no. Non ŋa, a da sadaaxandinoqu taga Tunka duumanten da.

Luuti baguye komaaxun di

Jopeye soora 14.1-16

Bire be, Baabila tunkayugo Marafala ga ji hankan ŋa, do Lasaari tunkayugo Hariyooxa, do Yelaamu tunkayugo Kadarilamoori a do Goyimi tunkayugo Tidaali, i da Sodoomu tunkayugo Beera gaja, a do Hamoora tunkayugo Birisa, do Hadima tunkayugo Sinaabu, do Sebuyiimu tunkayugo Semubeeri, a do Beela tunkayugo, ken ga ni Suwaara yi. Ku tunkayugu karagi kahuma me yi, na lahidun wutu me da

Sidimi holongen di, ken ga ni Sapinxare, [nexe ga nt'a di].

Gajajen sababun ni: Ku tunkayugu karagi da siinu tanmi do hillo ja komaaxun ja Kadarilamoori maxa, siino tanmi do sikkandin ja, i muruti. Siino tanmi do naxatandi, Kadarilamoori do tunkayugu beenu ga ji do a batte, da Lefaayirankon gaja Sitarooti-xarinaayimu nijnen kanma, na Juujinun gaja Haama nijnen kanma, na Heemiranko gaja Xiriyatiimi holongen di, na Hoorinun gaja Seyiri gidun kanma nan katta i su da, nan daga a wara ma Yeli-paraana, gunjuran noqun tatten ja. Ken halle, tunkayugu ku naxati saage riini katta Heeni-misipaati yi, ken ga ni Xadesi, na Hamaleexirankon debun su gaja nan duguta, na Hamoorikaaranko be taaxunten ga wa Hacooni-tamara nijnen kanma gaja nan katta i da.

Ken biren ja, Sodoomu do Hamoora do Hadima do Sebuyiimu a do Beela tunkayugu, i bagu nan ja kurenkitte yi Sidimi holongen di, na Kadarilamoori do i jaman gaja non ja. Ken di, gajajen ji ku naxati do baanu ku karagi naxa. Gedi xasu gabe ji Sidimi holongen di, gudoronjin ya ji i di. Sodoomu do Hamoora tunkayugun hilli wurunten xenu i di, kuttun wuru nan daga giden di. Ken di, i da Sodoomu do Hamoora naaburen su wutu, n'i biraadonun su wutu nan daga ti i ya. I da Luuti xa raga, Ibiraama saaxanbaanan renme, nan daga ti a yi, a do i kittirahon su, bawo, aken taaxunten ji Sodoomu.

Wuraanu ku yogo ri habaraaninke Ibiraama xibaari, a taaxunten ga ji Maamere yitti xooru banjen ja, Maamere

ke be ga ni Hamoori bonsoje yogo yi, Hasikooli do Haneeri waaxin ga ni, kuunu su ji ga da lahidun wutu do Ibiraama yi. Ibiraama ga d'a mugu nan ti i maarenmen kittiranlage, a da kamo sikki do kuranlenmu tanmi do segu kahuma me yi, i kan yugu saagun di, na tunkayugu ku batu ma Daana banjen ɗa. A d'i kuranlenmun taxandi, sapa sapa, nan xenu xonnu ku yi do wuron ɗa, n'i xoso, n'i batu dagana ma Hooba be ga wa Dimasixa saahelin di, nan saage ti i kittirahoonun su yi, a do i maarenme Luuti do i kittiranhoonun su, a do yaxarun do a kaadunkon kuttu.

Maaliki-sidiixi duwaye Ibiraama da

Jopeye soora 14.17-24

Ibiraama saage halle bakka Kadarilamori gajaran ɗa, nan katta a do tunkayugu beenu su ga ji doome da. Sodoomu tunkayugon bagu nan gemundi a yi Saawe holonen di, ken ga ni tunkayugon holonen ɗa. Salaamu tunkayugo Maaliki-sidiixi yan da buurun do resendolon bagandi. Aken ji Alla wuruginten sadaaxakijandaana yi. A duwa Ibiraama da nan ti:

«Alla na barike ro Ibiraama di,
Alla ke be ga ni Kamani wuruginte yi,
kanmun do jiiɗen tagandaana.
Bariken wa Alla da, Alla wuruginte,
Alla ke be ga d'an xonnun rawara an da.»

Ibiraama do ho wo ho ga bagu gajaran ŋa, a d'a su taxandi tanmundin kini a yi jakka yi.

Sodoomu tunkayugon xa ti Ibiraama da: «Seru ku kini in ŋa, nxa, naabure, an yinme na ken wutu.» Ibiraama d'a jaabi nan ti: «N w'in kitten wurewutunu nan kuna ti Tunka duumanten ŋa, Alla wuruginte, kanmun do jiiŋen tagandaana. Hari toromojo ma seyinxullihunsi baane, n nt'a wutunu bakka a yi, an nan maxa ri ti: "Nke yan da Ibiraama bannaaxundi." N nta ho wo ho wutunu in yinme da, a ganta, n kuranlenmun ga da haqe be yiga, a do ku beenu ga da lahidun wutu n da: Haneeri do Hasilooki a do Maamere, kun xa w'i taqen wutunu.»

Alla lahidu Ibiraama da

Jopeye soora 15.1-21

Kun su dangi halle, Tunka duumanten bange Ibiraama da nan ti a da: «Ibiraama, maxa kanu, nke ya n'an tangandaanan ŋa xoyi xodore. N wa riini tugaadu xoore kini an ŋa.» Ibiraama jaabi nan ti: «N Kama, Tunka duumante, a haayi, n wa riini faati, renme nt'in maxa, an wa riini mani kini nke yi? Dimasiqanke Yelijeeri ya wa riini nke kaara xiyeŋ wutu. An ma bonsoŋe xa kini in ŋa, n kan noxon renme yogo ya wa riini n xiyeŋ wutu.» A haayi, Tunka duumanten ga d'a jaabi ke be yi: «Ken nt'an xiyeŋ wutunu, an yinme noxoranlenmen ya wa riini an xiyeŋ wutu.» Ken halle, a d'a bagandi i tillisen wure nan ti a da: «Kanmu ke haayi, an na saanu ku jaate, an ga na katta i jaatene, an bonsoŋun wa

riini gabo kundu ya.» Ibiraama limaanaaxu ti Tunka duumanten ɲa, ken saabu da, Tunka duumanten d'a jaate teleɲonte yi.

A ti a da xadi: «Nke ya ni Tunka duumante be ga d'an bagandi Wuuri, Kasaadiranko maran di, kuudo na ke ɲiije maranden kini an ɲa.» Ibiraama jaabindi ti: «N Kama Tunka duumante, mani taagumanse w'a koyini nke yi ti, nke ya wa riini ke ɲiije mara?» Tunka duumanten ti a da:

«Siinosikkinnallenme raga, na siinosikkinsuguyaxare raga, na siinosikkinjaxandige raga, na xudoxudo noonu hilli raga, n'i sadaaxa in da.» Ibiraama da ku ho koonintu su raga, na baane su booxo i naxaanen di, n'i kettun hilli jonkoyi me yi, nxa, a ma yeliɲu ku booxo. Janbanun yanqa tiyi furun kanma, nxa Ibiraama d'i xata.

Huturon waxati, xenqo xote da Ibiraama raga, a xusanta

kuyi, kanuyi xoore do bite yi. Ken di, Tunka duumanten ti Ibiraama da: «A tu danqanaaxu kanma, nan ti bonsoɗun wa riini ja tunɗaranku yi wandi jamaanen di, i w'i jaana komu yi, n'i maxayanqa kamo naxati siine wuce, nxa, seru beenu ga w'i jaana komu yi, nke w'i kiitini, ken halle, an bonsoɗu ku wa bakka ti naaburi gabe yi, nxa, anken wa riini faati xeerin di. An wa riini wuyu barikante kita. An yilleyi naxatandin ya wa riini saage yere, bawo, Hamoorikaarankon junuubun ma kije i xenpan ɗa hina, n ga w'i xatana bakka yere.»

Bire be, biten ga ro moxosiri, Alla da furune do tiide do sɗunqunkumunte dangindi do tiyu kutuntu ku naxan ɗa. Ken kootan ɗa, Tunka duumanten da lahidun sabatindi i do Ibiraama naxa nan ti: «N wa ke jiiɗe kinni an bonsoɗun ɗa, nan giri Misira hanɗe ke yi, nan daga a wara Furaata han xooren ɗa. Noqu ke ni Xeeninun do Xenaajinun, Xadamooninun, Heetiranko, Perijinun, Lefaayiranko, Hamoorikaaranko, Kanaanaranko, Girigaasikaaranko a do Yebusikaarankon ya jiiɗe yi.»

Sumayila bangeye

Jopeye soora 16.1-16

Ke waxati, Ibiraama kaagunyaxare Saara ma renme kita a da. Tunbaare yaxare yogo ji a maxa, Misiranke, a toxon ni Haajara. Ken di, Saara ti Ibiraama da: «A haayi ke yi, Tunka duumanten ma duɗe renme kini inke yi, an ra w'in tunbaare ke yaxini, a yogo di, a na renyugo kita in da.» Ibiraama d'i kaagunyaxare Saara haqirilan batu. Saara d'i tunbaare

Haajara wutu n'a kini a yi yaqe yi, i taaxu halle Kanaana ti siinu tanmi yi.

Saqanlenmaaxu dangi halle Ibiraama do Haajara naxa, a da noxo wutu. Bire be, a ga d'a tu nan ti i nuxunten ni, a kamanyaxaren hiinun toxo roxono a maxa. Saara ti Ibiraama da: «Toora be ga w'inke kanma, an ya toora ni, nke ya n d'in tunbaaren kini an ɗa, gelli a ga d'a wari i warijaxinten ni, nke ntaxa jaatene a maxa xadi, nxa, Tunka duumanten wa kiitini nke do an naxa.» Ibiraama ti Saara da: «An tunbaaren ya ni, a w'an maranden di, hi be ga liɗi an da, ken ɗa a yi.» Ken di, Saara da yanganxateyen jonkoyi a yi, Haajara wuru laatono bakka a yi.

Tunka duumanten maliika yogo da Haajara ni jinyaaxe yogo tatten ɗa gunjuran di, Suura killen di. A ti: «Haajara, Saara tunbaare, an bagu minna? An wa dagana minna?» A jaabindi: «N wa wurunu laatono bakka n kamanyaxare

Saara ya yi.» Tunka duumanten maliikan ti a da: «Saage katta an kamanyaxaren ŋa, an na maxayanqa a da.» A ti a da xadi: «N wa riini an bonsoŋun gabondi dangihage, i ga ra nta jaatene gaboyen maxa.» A ti a da xadi:

«An haayi ke yi, an warijaxinten ni,
an wa riini saare ti renyugo yi,
an w'a toxorana Sumayila,
[a wure ga ni: «Alla w'a mukku»],
bawo, Tunka duumanten d'an yanganxatayen wari.
A wa riini ŋa i duran sere yi,
a kitten wa be su yi,
be su xa kitten w'a yi.

A wa riini taaxu i maarenmen su laatoyen di.»

Tunka duumanten be ga ŋi ga sehe a da, Haajara d'a toxon xiri Alla warindaana, bawo a ti: «Toŋun ya ni, nke ra wa Alla warini n'in biranten toxo?» Ken ya saabu da ni, gede ke ga xiri: Lahayi-rooyi, a wure ga ni ŋarinten warindaanan gede. Ken ga wa Xadesi do Bereedi naxa.

Ken di, Haajara [saage riini kan di] nan jiidi ti yugo yi. Ibiraama d'a toxora Sumayila, a d'a ŋi Ibiraama wuyun wa tansege a do siinu tunmi.

Alla lahidun kurunbaaxuye Ibiraama da

Jopeye soora 17.1-14

Bire be, Ibiraama wuyun ga ŋi tankabe do kabu siine, Tunka duumanten bange a da nan ti: «Nke ya ni Alla Katudanken* ŋa, an bireyen ŋa do n batte, an na ŋa seri

tinmante yi. N w'in lahidun kurunbankaaxundini do an batte, n'an bonsoŋen gabondi dangihaqe.» Ibiraama sujudi seyen di.

Ken di Alla ti a da: «N haayi ke yi, lahidun sabatini an da, an wa jaana xabiila gabu xooxa yi. Anntaxa xilli Ibiraama, [a wure ga ni: «haabe wuruginte»], nxa, an toxon wa jaana Ibrahiima, [a wure ga ni «xabiila gabu haaba»], bawo, n w'an jaana xabiila gabu haaba yi. N w'an gabondini dangihaqe, na xabiila gabu bagu an di, na tunkayugun bagu an di. Ke lahidu wa sabatini an da, n'a ja lahidu duumante yi, n'a sabatindi, an bonsoŋun do i yillayen su da, kuudo, n nan ja Kamane yi an da, nan ja Kamane yi an bonsoŋun

* *Alla Katudanke.* A wure ni «Alla kattaana, Alla niyindaana», Alla be ga ra wa hon su da. Habaraaninxannen di ke ni «El Sadayi».

da. An haayi mukkaaxun ɗa jiiɗe be kanma, Kanaana jiiɗe, n wa riini a marayen kinni an do an bonsoɗun ɗa, mareyi duumante yi, nke ya wa riini ɗa i Kamanen ɗa.»

Alla ti Ibrahiima da xadi: «N lahidun tanga, an bonsoɗun do i yilleyen su n'a tanga. Lahidun taagumansen haayi ke yi: An do an bonsoɗun ho yugon su, xa sunne. Axa sunnanden wa ɗaana lahidun taagumansen ɗa, nke do axa naxa. Axa yillayen su di, renyugo su ga kije bito segi, an n'a sunnandi. Ke taagumanse ro yugon su yi, i be saare kan di, walima a xobe, walima mukke renyugo, an yinme soxoode ga he, an n'a ro a su yi. An kan ren saaranten su a do i be ga xobe, n lahidun taagumansen nan ɗa lahidu duumante yi axa haten di, nxa, yugo be ga ma sunne, a wa xatene bakka i serun ɗa, bawo, a m'in lahidun taagumansen sabatindi.»

Lahidun xiyiwutaana

Jopeye soora 17.15-27

Tunka duumanten ti Ibrahiima da xadi: «An kaagun yaxare, maxa a xiri Saara xadi, [a wure ga ni: «tunkarenme»], nxa, an wa toqo a xilli Saaratu, [a wure ga ni: «n tunkarenme»]. N w'a barikandini moxosiri na renyugo kini an ɗa bakka a yi, xabiilanun wa bakka a yi, tunkayugun xa wa bakka a yi.» Ibrahiima sujudi seyen di, nan soyi. A ti du da: «Yugu xase kame siine, walima yaxarin xase tankabe siine wa renme kitana harisa ba?» Ibrahiima ti Alla da: «An ga na Sumayila birandi o da n'a barikandi, a wase.» Alla ti ken di: «Danqanaaxu kanma, an yaqe Saaratu wa riini

renyugo saara an da, an w'a toxorana Isiyaaxa. N w'in lahidun sabatindini do a batte, a do i bonsoŋu, n'a ja lahidu duumante yi. Hi be ga ni Sumayila yi, n d'an duwaawun mugu a da, n w'a barikandini, n'a jiidindi, n'a gabondi dangihage. Yingumu tanmi do hillo wa bakka a yi, a wa jaana xabiila xoore yi, nxa, n w'in lahidun sabatindini do Isiyaaxa ya batte, Saaratu ga w'a saarana an da, waaga do ke waxati me.»

Bire be, Alla ga duguta sehen ŋa do Ibrahiima batte, a daga. Ken koota baane su yi, Ibrahiima d'i renyugo Sumayila raga, a do leminu beenu ga saare a kan di, a do i beenu ga xobe, a d'i kan noxon yugon su sunnandi xoyi Alla ga d'a ko a da moxo be. Ibrahiima ga ni sunnene, a d'a ni, a wuyun wa tankabe do siinu kabi, a renyugo Sumayila wuyun ni siinu tanmi do sikko. Ke moxo di, Ibrahiima d'i renyugo Sumayila sunnandi, a do kan yugo su ga saare no, do mukku beenu ga wa no, i ga xobe, i su sunne do a yi.

Ibrahiima xibaariye ti Saaratu renkiteyen ŋa

Jopeye soora 18.1-15

Tunka duumanten bange Ibrahiima da Maamere yitti xoorun tatten ŋa. Koota yi, Ibrahiima ga wa taaxunu i tillisen laqen ŋa, kinsigan waxati. A d'i yinmen wurewutu, a xusa na yugu sikki wari. A ga d'i wari, a jaxali nan gemu i ya, nan sujudinxenundi. A ti: «N Kama, genni n ga wa xeeri kitana an ŋa, maxa dangi n ŋa kundu, n'a toxo n ma darontaaxu ja an da. N wa jin kinni axa yi, axa n'axa taanun

yanqi, nan tuuma honne ku yittu wure. N wa riini ti baase yi, axa n'axa du senbendi ti a yi katta axa ga wa dangini, bawo, axa w'axa xidimindaanan ya noqu yi.» I ti: «A siro, a dabari xoyi an ga d'a ko moxo be.» Ibrahiima d'a jewondi dagana tillisen wure katti Saaratu yi, a ti a da: «A jewondi, an na muudu sikki yillijura wutu, n'a xooti n'a dabari buurun ŋa.» Ken halle, a d'a jewondi dagana daabanun banŋen ŋa, na gunbullen kate raga, n'a kini yaxanbaane yi, a n'a dabari hane.

Bire be, i su moxon ga siro, a da te xaye do xati wutu, a do gunbullen biyinte, n'i taaxundi mukkun wure. I yige, n'a yinme toxo sikki do yitten ŋa, i tatten ŋa.

I ga duguta yigeyen ŋa, i ti a da: «An kaagun yaxare Saaratu na minna?» A ti i da: «A wa dooru, tillisen wure.» I yogo saage nan ti: «Danqanaaxu kanma, n wa saagene riini

katta an ɗa waaga do ke waxati yi, an kaagunyaxare Saaratu xa wa renyugo kitana.» Saaratu d'i sehun terinka tillisen ragen ɗa. Ken d'a ɗi, Ibrahiima do Saaratu xaso na siini gabe kita. Saaratu ma ɗi yaxarun xasunlaadan walli xadi. Ken ɗa, Saaratu nuxudunsoyi nan ti i du da: «Nke jeme halle ya ni, n ga wa riini warijaaxe kita? N kamanyugon xa xaso!» Tunka duumanten ti Ibrahiima da: «Mani Saaratu ga wa soyini, nan ti: "Toɗun ɗa, nke wa riini saare, n xa xaso?" Hoɗaaye ra wa kabene Tunka duumanten ɗa ba? Waaga do ke waxati, n wa saagene riini katta an ɗa, Saaratu xa wa renyugo kitana.» Saaratu nakkarindi nan ti: «N ma soyi!» Bawo, a kanu. Tunka duumanten ti: «Toɗu, an soyi!»

Ibrahiima ɗaagandinde Sodoomunkon da

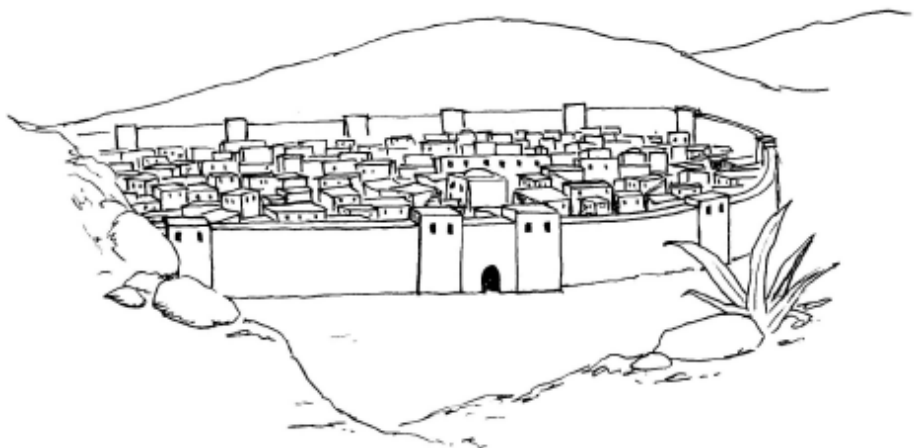
Jopeye soora 18.16-33

Ken halle, yugu ku sikki giri bakka no, n'i jon koyi katta Sodoomu yi. Ibrahiima daga i wara kille. Tunka duumanten d'i du sehenlenmaaxu ti: «N ga wa riini ke be ɗa, n nan xawa a huxundini Ibrahiima yi ba? N'a toxo Ibrahiima, xabiila xoori senbenten ya wa riini bagu a di, ɗiijen xabiilan su xa wa barikene do a sababun ɗa, n d'a sugandi ya, kuudo a n'i bonsoɗun waaju, a do i kan noxon seren su, yelli aken dangi halle, i na Tunka duumanten killen tanga, na hosiren do hotelenɗonten golli, n'in sehi konintun sabatindi do Ibrahiima yi.»

Ken di, Tunka duumanten ti Ibrahiima da: «Sodoomunkon do Hamooranko, i jaragin gabo, i hoburen xa xooro

moxoburu. Nke xoni wa yankana dagana non haayi, gelli i ga w'i jikkun konno in da moxo be, tojun ɗa, i ga wa kundun ɗa.» Ken di, yugun hilli jokki do Sodoomu killen ɗa, nxa, Ibrahiima siginten toxo i batten di Tunka duumanten jon di.

Ibrahiima tinto nan ti: «A ko tojun ɗa, an wa seri sirun halakini do seri burun batte? A ra wa jaana tankarage seri sire wa deben noxon di. A ko, an wa debe ke su halakini? An nt'a toqo tankarage ke seren saabu da? An nan xoora ke da, na seri siren do seri buren su kiiten ja baane yi, n'i kari ti me yi. Jiijen su kiitaanan nan xawa kiiten kutunu ti telerjontaaxun ya yi, ma kan moxo ya?» Tunka duumanten d'a jaabi: «N ga na tankarage seri sire ji Sodoomu noxon di, n wa yaahana deben su da do i sababun ɗa.» A saage nan ti: «Nke haayi jorjene sehene do in Kaman ɗa, nke xa heti ho tana yi, ji do doore halle. A ra wa jaana tankarage sere ke wa kumene ti seri siru karagi. An wa dɗene deben su halakini do ku karagi batte?» A ti a da: «N ga na tannaxate

do karago ji no, n nt'a halakini.» A ti a da xadi: «A ra wa jaana tannaxate seri sire ya wa kitene no.» A ti: «N nta deben halakini na tannaxate seri sire toxo no.» A ti: «Kamane, maxa butu in wure ti in tirinden gaboyen ɗa. A ra wa jaana tanjikke seri sire ya wa no?» A ti: «N nt'a halakini, n ga na tanjikke ji no.» A ti: «A haayi, nke saago nan sehe do in Kaman ɗa, a ra wa jaana tanpille baane ya wa no.» A ti: «N nt'a halakini, n ga na tanpille ji no.» A ti: «N Kama, maxa butu de, n wa sehene ke ta baane ya, a ra wa jaana seri siru tanmi baane ya wa no.» A ti: «N nt'a halakini, n ga na seri siru tanmi ji no.»

Bire be, Tunka duumanten ga duguta sehene do Ibrahiima batte, a daga. Ibrahiima xa saage i noqun ɗa.

Luutinkon halakiye

Jopeye soora 19.1-29

Nelli muraanen biren ɗa, maliikanun hilli ri Sodoomu, na Luuti ji taaxunu karanan raqen* ɗa. Bire be, a ga d'i hilli wari, a giri nan gemindi i ya, nan sujudinxenundi seyen di. A ti ken di: «N kamanyugu, xa bisimilla axa komoyugon kaara, axa n'axa taanun yanqi nan wuyi. Ken di, axa na hurute do axa killen ɗa.» I ti: «Ayi, o wa wuyini yere.» Luuti d'a xotondi i kanma siri. I lagari dagana do a batte. A da

* *Karanan raqe.* Ken waxatin ɗa deben koorinten ji ti kobin ɗa. A roraqen ni deben yugun batunaran ya yi a d'i jaagun jaara, gollimundaanu xa ji dagana sigi no.

mukkinbaase dabari i da, a do buuru huuxuntanbali, i yige.

I saxu waxati, deben yugun su ri koori kan ɗa, nan giri a honnanqayen ɗa ma a yugu xaso. I wa tiini: «Luuti, Luuti! Yugu hilli be ga ri an kaara wuro ke, i na minna? I bagandi riini! O n saxu do i batte.» Luuti bagu riini katta i ya boronlaken ɗa, na ragen texe. A ti: «N maarenmu, n w'axa ɗaagana, xa maxa hobure ɗa. A haayi ke yi, renyaxaru hilli w'in maxa, i wa xusaaxun di, n w'i bagandini katta axa yi, ke be ga liɗi axa da, axa n'a ɗa kun ɗa, nxa, ku yugu hilli, xa maxa hobure ɗa i ya, bawo, i ri xarihe in ɗa in kaara.» I ti a da: «Daga bakka no!» I saage tiini me da: «Ke allankome mukkinman ya nan ri taaxu yere, ayiwa saasa, a d'i du ɗa kiitaana yi.» Ken di, i ti Luuti da: «O wa ho ɗaana anken ɗa, a gan bononta an mukkun xallen ɗa.» Ken halle, i d'a yonto ti hanka yi, i ga w'a munda na boronlaken xoso. Ken biren ɗa, yugu ku hilli d'i kittun huutu Luuti da, n'a rondi kan noxon di, na ragen texe. Nxa, sere beenu ga ɗi ragen ɗa, i da hinkun wara i ya, nan giri i ho tugunnen ɗa n'a wara i ho xooren ɗa. I maxa katta ragen kitana.

Yugu ku ti Luuti da: «Seru w'an maxa debe ke di harisa? An renmun do an kallunu, a do kaadunke ho wo ho ga w'an maxa debe ke di, a su bagandi bakka no, bawo, o wa riini noqu ke halaki, bawo, i jaragin gabo Tunka duumanten da. Ken di, a d'o wara riini i halaki.»

Ken biren ɗa, Luuti bagu nan daga sehe do i kalluyugun ɗa, i beenu ga ɗi ga d'a renyaxarun tanman wutu, a ti i da: «Xa giri, axa n bagu yere, bawo, Tunka duumanten wa riini

ke debe halaki.» Luuti ja xoyi sangaana, i kalluyugun maxa.

Bire be fajirin ga sege, maliikanun hilli d'a jewondi do Luuti batte nan ti a da: «Giri, an nan bagu ti an yaqe, a do an ren yaxarun hilli be ga wa no, i n maxa ri halaki do deben hoburen batte.» Bire be Luuti ga sikka honne, yugun hilli d'a raga ti i kitten ɗa, a do a yaqen do a ren yaxarun hilli, n'i bagandi n'i wara deben halle, Tunka duumanten hinneyen saabu da.

Bire be, i ga kipe deben halle, maliika baanen ti a da: «Ayiwa, wuru! An n'an yonkin kisindi, max'an halle haayi, maxa sigi holonjen noqu su di! Wuru dagana katti giden ɗa, kuudo, an nan maxa halaki!» Luuti ti: «N Kama, n w'axa jaagana, n nt'a munda nan daga do giden banɗen ɗa. N baati n'an neeman kita, an duguta n'an hinneyen xa koyi

in ɲa, n'in yonkin kisindi, ken di, nke ra nta wurunu dagana giden banɲen ɲa, balawu nan max'in kita killen di, n ga wa kalla. Debi tugunne yogo haayi ken ɲa dooru, a n tinta wuraana da, n wa wurunu dagana non ɲa, n yonkin na kisi ke hi xoore yi.» Maliikan ti a da: «A siro, n dɲe an muuruhon ɲa, an ga da debe be hiiko, n nta balawu yanqandini no. Ken di, a jewondi, an nan wuru dagana no, bawo, n ra nta ho wo ho ɲaana, an ga ma kiɲe no.» Ken ya saabu da, debe ke toxon xiri Suwaara, [a wure ga ni: «ho tugunne»].

Kiyen bagu waxati, Luuti kiɲe Suwaara. Ken halle, Tunka duumante yan da yinbinnoonu hilli surundu Sodoomu do Hamoora kanma, bakka kanmun di. A da kun debu do i taaxaanun su yilla i xannun kanma, a do holoɲun do i huntihoonun su ti yinbu ku yi. Nxa, Luuti yaqen d'i halle haayi, a yille nan ɲa sapintunguron ɲa.

Ibrahiima hurute dagana noqu be, a ga ɲi ga sigi do Tunka duumanten ɲa. A d'i jon koyi Sodoomu do Hamoora do holoɲen su banɲen ɲa. A d'a ɲi tiidi binni xoore wa yi nan sege do kanmun ɲa.

Bire be, Alla ga wa holoɲen debun halakini, a haqiren yanqa Ibrahiima di, ken saabu da, a ga ɲi balawun yanqandini Luuti deben kanma, a da Luuti bagandi.

Luuti bonsoɲu

Jopeye soora 19.30-38

Waxati dangi halle, Luuti kanu nan taaxu Suwaara, ken ya saabu da, a do i renyaxarun hilli giri bakka no, nan daga

taaxu gidinkunmen di. Ta yi, renyaxarin hanan ti ho tugunnen da: «O haaba xaso, ayiwa, yugo ntaxa jamaanen di, i ga wa riini katta o yi xoyi beesu laadan moxo. O nt'a haayini, n'o haaba minindi resendolon ɗa, nan saxu do a batte, o na soxoode toxo a da.» Ken wuro yi, i da haaben minindi resendolon ɗa, renyaxarin hanan daga saxu do a batte. Haaben ma bagu a saxu seedo, a ma bagu a giri seedo.

A yillankara, renyaxarin hanan ti ho tugunnen da: «Wuri, nke saxu do o haaba yi. Wuro ke xa, o n'a minindi resendolon ɗa, an xa na daga saxu do a batte, o na soxoode toxo a da.» I da haaben minindi ken wuro xa yi, renyaxarin tugunnen daga saxu do a batte. Haaben ma bagu a saxu seedo, a ma bagu a giri seedo.

Ke moxo di, Luuti renmun hilli su da noxo wutu a da. Renyaxarin hanan saare ti yugo yi, a d'a toxora Mowaaba, [a wure ga ni: «n haaba soxoode»]. Aken ya ni Mowaabarankon xooxa yi. Renyaxarin tugunnen xa saare ti yugo yi. A d'a toxora Beni-hanmi, [a wure ga ni: «N xabiilan ren-yugo»]. Aken ya ni Hamoonirankon xooxa yi.

Habimeleexi do i kaadunkon watuye do Saaratu batte

Jopeye soora 20.1-18

Hi halle, Ibrahiima yille bakka Maamere yitti xoorun bannen ɗa nan daga Negeba. A taaxu Garaara, Xadesi do Suura naxa, na wuce ɗa no. Ibrahiima ji tiini serun da ti i maarenyaxaren ya ni Saaratu yi. Ken saabu da, Garaara tunkayugo Habimeleexi da haare wara do Saaratu batte.

Alla ri katta Habimeleexi yi kuyun di nan ti a da: «An ga da yaxare ke be wutu an du da, an wa kalla do a sababun ɗa, bawo kiinagumen ya ni.» Nxa, Habimeleexi ma ji ga tinto Saaratu yi. A jaabindi: «N Kama, an w'inke do in jaman kalli hari o ga ma ho ɗa? Yugon yinme yan ti i maaren yaxaren ya ni. Yaxaren yinme xa ti, i maaren yugon ya ni. N ma ke wutu hobure xanne maxa, n m'a wutu ti ɗanni yi bure xa yi.» Alla d'a jaabi kuyun di: «N d'a tu nan ti an d'a ɗa ti ɗanni yi sire ya yi, ken saabu da, n d'an kaba, an nan maxa kati Saaratu yi, kuudo, an nan max'in kuta. Saasa, yugon yaqen saaga a yi, annabinyinme ya ni, a na duwa an da, an na bire. An ga m'a saagandi, an do ho wo ho ga w'an maranden di, axa su wa kalla ya.»

A yillankara, Abimelexi hurute n'i gollin ɗaananun su xiri, n'i kuyun laxami i da, i kanu siri. Ken halle, Habimeleexi da Ibrahiima xiri nan ti a da: «An da mani ɗa o ya ke yi? Nke xa da mani ɗa an ɗa, an ga da ke balawu xoore jon koyi nke do in maranden ɗa? Gollu beenu ga nta xawa ɗaana, na kun ɗa in ɗa. An da mani wari, an ga da ke ɗa?» Ibrahiima ti: «Nke ti, allankanne nta ke jiiɗe kanma lewu, i n maxa ri n kari do in yaqen batte. Tonɗun ɗa, n maaren yaxaren ya ni. O wa haabe yi, nxa o nta saaxe yi, aken ɗa nke da yaqen ɗa. Bire be, Alla ga d'a ɗa, nke ga d'in haabankan wara, n ti a da: "An du demundi ke yi n da: O nda kiɗe dingira su yi, an nan ti an gida ya ni n ɗa."»

Ken di, Habimeleexi da tanmisun do naanun do komoyugun do komoyaxarun wutu, n'i kini Ibrahiima yi, n'a yaqe

Saaratu xa saaga a yi. A ti a da xadi: «Ke haayi nke niijen ya yi, an wure, noqu be ga n lini an da, taaxu no.» A ti Saaratu da: «N da wujune godoxulle kini an maarenyugon ɗa, a n'a kini an ɗa muso yi, n'an teleɗontaaxun koyi an teranlenman su yi, a nan ɗa an da darontaaxu xa yi.»

Ken di, Ibrahiima da Alla ɗaaga, Alla xa xusa na Habimeleexi sahandi n'a yaqen do a komoyaxarun su sahandi, n'i saarandi, bawo, Tunka duumanten ɗi ga da Habimeleexi kaara yaxarun su saarankan sutu, n'a sababun ɗa Ibrahiima yaqe Saaratu yi.

Isiyaaxa bangeye

Jopeye soora 21.1-7

Tunka duumanten yan da siroyen ɗa Saaratu da, xoyi a ga ɗi ga d'a ko moxo be. A ga ɗi ga da lahidu be xa wutu, a d'a tinmandi a da. Saaratu da noxo wutu nan jiidi ti yugo yi

Ibirahiima da, nan gemu ti Alla ga da waxati be ko, ken d'a ni, Ibirahiima xirisaaxu moxosiri. Saaratu ga da renyugo be saara Ibirahiima da, Ibirahiima d'a toxora Isiyaaxa, [a wure ga ni: «soyiye»]. A d'a sunnandi a saarayan bita segundi, xoyi Alla ga d'a yaamari moxo be. Isiyaaxa saarewaxati, Ibirahiima wuyun ni kame siine. Ken di Saaratu ti: «Alla da naxalihi kuni in na, n ga wa soyini, ayiwa, sere su nd'a mugu, a wa soyini do in batte.» A ti xadi: «Kon ni katta tini Ibirahiima da, koota yi Saaratu wa riini renme sugundi? A haayi ke yi, n da renyugo kuni a yi, a xirisaaxun di.»

Haajara do i renme Sumayila xateye

Jokeye soora 21.8-21

Isiyaaxa ga xooro, Saaratu d'a hata konbon na. A hatakoota, Ibirahiima da waliima xoore dabari. Haajara ga da renyugo be kita Ibirahiima da, Saaratu d'a do i renme Isiyaaxa wari sangana. Ken di, a ti Ibirahiima da: «Ke komoyaxare do i renyugun xata, bawo, a nta xawa xiye taxandini do nke renyugo Isiyaaxa batte.» Ke sehe da Ibirahiima sunondi moxosiri, n'a sababun na a renyugun na.

Nxa, Alla ti a da: «Maxa suno n'a sababun na renyugo ke do tunbaariyaxaren na. Saaratu sehexannun su batu, bawo, n ga d'an bonsoje be lahidun wutu, n w'a bangandini Isiyaaxa ya di. Nxa, tunbaariyaxare ke renyugun xahana, n wa xabiila xoore bakka a di, bawo, a xa n'an renmen ya yi.»

A yillankaran suxuba hana, Ibirahiima da silahandan do sumallen hakka ji kuni Haajara yi, n'i saxu a kunken kanma,

n'a renyugon xa kini a yi, n'a rawara. A daga do gunjuran
ɗa, nan sanku Beeri-seba banɗen ɗa. Bire be, sumallen jin ga
jeme, a da renmen wara yitte yogo wure, nan daga taaxu
laatoye di bakka a yi, kamo hilli sogoɗe haɗe. A ji tiini du
da: «N nt'a munda n'in renmen karanten wari.» A toxo
taaxunu, a jonkoyinten w'a yi, nan wu.

Alla da renyugo ke xannen mugu, Alla maliikan da Haajara
gangu bakka do kanmun di nan ti a da: «Haajara, mani n ja?
Maxa kanu, bawo, Alla da lemine ke xannen mugu n'a toxo i
saxuran ɗa. Giri an nan sigi, an n'an renme ke raga ti an
kitten ɗa, bawo, n wa riini xabiila xoore baga a di.» Alla d'a
yaaxun ɗuji, a xusa na jinyaaxe yogo wari. A daga sumallen
haga a jin ɗa na renmen minindi a yi.

Alla ji do renme ke batte, a xooro, n'i bireyen ja Paraana
gunjuran di, non ɗa, a ja togaana kittiranliɗe yi bundanɗen
ɗa. A ma da yaɗe kini a yi bakka Misira jamaanen di.

Ibirahiima do Habimeleexi lahidu

Jopeye soora 21.22-34

Ken waxati baane, Habimeleexi do i kuren yingume Pixooli, i ri Ibirahiima noqun ɗa nan ti a da: «Alla wa do anken batte an hiipanten su di. Ken di saasa, kuna in da ti Alla yi nan ti, an nt'inken janbana, an nt'in renmun janbana, an nt'in bonsoɗun janbana. xoyi in ga siro an da moxo be, an wa sirono in da, nan siro jamaane ke da, an ga haayi mukkaaxun ɗa jamaane ke be di.» Ibirahiima d'a jaabi i muuruhon ɗa, nan kuna a da.

Ken halle, Ibirahiima da jaraginde jon koyi Habimeleexi yi, n'a sababun ɗa, a gollinɗaananun da gede yogo boosi Ibirahiima serun ɗa. Abimeleexi d'a jaabi: «Nke nta ke golle ɗaananan tu, anken m'a ko n da, lenki halle xa, n m'a mugu.» Ibirahiima da tanmisun do naanun yogo raga n'i kini Habimeleexi. Ken di, i hilli su da lahidun sabatindi doome. Ken halle, Ibirahiima da jaxayaxaru ɗeri wara i dura. Habimeleexi d'a tirindi: «An da ku jaxu ɗeri wara i dura mani yi xa?» A d'a jaabi ti: «Ku jaxu ɗeri raga, n kitten do an kitte, kuudo nan ɗa seeda yi n da, nan ti nke yan da ke gede soxo.»

Ken ya saabu da, noqu ke toxon ga xiri Beeri-seba, bawo, i hilli su kuna non ɗa [Beeri-seba: a wure ni abaraaninxannen di: «gedun ɗeri» ma «kunanden gede».]. Ke moxo ya ni, i da lahidun sabatindi Beeri-seba. Ken halle, Habimeleexi do i kuren yingume Pixooli saage dagana Filisitinko jamaanen di. Ibirahiima ken da yitte tutu Beeri-seba, non ɗa, a da Alla

duumanten xiri ti i toxo 'Tunka duumante' yi. Kuunu halle, Ibirahiima da wuci giile ja Filisitinko jamaanen di.

Ibirahiima jaarabiye Alla maxa

Jopeye soora 22.1-19

Ku hiinu dangi halle, Alla da Ibirahiima jaarabi. A d'a xiri: «Ibirahiima!» A ti: «N haayi ke yi.» Alla ti a da: «An renyugo baane Isiyaaxa be an ga w'a munda, a raga nan daga ti a yi Mooriya jamaanen di, non ɗa, an w'a sadaaxana n da, n'a xurusi, n'a xurumi gide kanma, n ga wa riini a koyi an ɗa.»

A yillankara, Ibirahiima hurute n'i haren moxon sirondi, n'i gollinɗaɗaanu hilli wutu, a do i renyugo Isiyaaxa. A da suwan yogo xa kara sadaaxa biyen yaaxe maxa. Ken halle, a daga noqu be Alla ga d'a koyi a yi. Bito sikki terende halle, Ibirahiima d'i yinmen wurewutu, a da dingira ke wari

laatoyen di. Ken di, a ti i gollinɗaɗaanu ku da: «Axa do haren nan toxo yere. Nke do lemine ke wa dagana Alla batu ma dooru, ken di, o wa saagene riini katta axa yi.»

Ken biren ɗa, Ibrahiima da suwan saxu Isiyaaxa yinmen di, a yinme da yinben do labon wutu, ken di, i daga doome. Isiyaaxa do i haaba sehenlenmaaxu, a ti: «N haaba.» Ibrahiima ti a da: «Mani n ɗa xa, n renme?» Isiyaaxa ti: «Ke haayi suwan do yinben ya yi, nxa, jaxe be ga wa biyini na minna?» Ibrahiima ti a da: «N renme, jaxe be ga wa biyini, Alla yaaxen w'a yi.» Ken di, i hilli jokki do i killen ɗa doome.

Bire be, i ga kije dingira be Alla ga da non ko, Ibrahiima da sadaaxandinoqun sigindi, na suwanun saxu a kanma. Ken di, a d'i renyugo Isiyaaxa siiti, n'a saxundi suwanun kanma.

Ken halle, a d'i labon wutu kuudo n'i renmen xurusi. Ken waxatin ɗa, Tunka duumanten maliikan gangundi do kanmun ɗa: «Ibrahiima! Ibrahiima!» A ti: «N haayi ke yi.» A ti a da: «Max'an renmen xurusi, maxa ho ɗa a yi, bawo, n d'a tu saasa, ti an wa kannan ke Alla yi, an ma bara an ren baanen kinni n ɗa.»

Ibrahiima d'i yinmen wurewutu, nan haayindi, a xusa na jaxe wari, a balanten wa ti i bennun hilli ya yitti depe yi. A daga jaxen raga, n'a saxundi sadaaxandinoqun ɗa, i renmen batten di. A da noqu ke toxon xiri Adonayi-yire, [a wure ga ni: «Kamanen yaaxen w'a yi»], ken saabu da, gelli ke waxati serun wa tini: Tunka duumanten yaaxe w'a yi giden kanma.

Tunka duumanten maliikan da Ibrahiima gangu ta hillandi

yi bakka kanmun di nan ti: «N kuna ti in yinme jaatin ɗa,
Tunka duumanten sehen ya ni, n'a toxo an da ke hi ɗa, an
ma bara an renyugo baanen kinni in ɗa. N w'an barikandini
barika xoore yi, n'an bonsoɗun gabondi xoyi kanmun saanun
moxo, a do xoyi seyihunsen moxo geejinlaqen ɗa, i wa riini i
xonnun xa mara. Ƴiijen xabiilan su xa wa barikene do an
bonsoɗen batte, nan sababu, an d'in sehen batu.»

Ken halle, Ibrahiima do i renmen saage katta i
gollinɗaananun hilli yi, i su giri nan daga doome Beeri-seba,
i gooren banɗe ɗa, nan toxo non ɗa.

Nahooro bonsoɗu

Joɓeye soora 22.20-24

Ku hiinu dangi halle, a koni Ibrahiima da ti, Milika da
renmu saara a waaxi Nahooro da: Wuci do Buuja a do
Xemuyeli, ken ni Haraami haaba yi, a do Kaseedi do Hajo do
Pilidaasi do Yidilaafa do Betuyeli. Betuyeli, ken da Rebeqa
kita renme yi. Ku ya ni renyugu segi be Milika ga d'i saara
Nahooro da. A tunbaariyaxaren Leyuuma xa da renmu saara
a da. Kun ni: Teeba, Gahaama, Tahasa a do Maaxa.

Saaratu faatiyen do a xaburu

Joɓeye soora 23.1-20

Saaratu da kame do tanpille do siinu ɗeri ya bire. A faati
xiriyata-araba, ken ga ni Heberona yi, Kanaana jamaanen di.
Ibrahiima daga Saaratu huren wure, n'a wu. Ken halle,
a giri bakka a wure nan daga Heetirankon sehenlenmaaxu.

A ti: «Nke ni mukke ya yi axa maxa yere, ken di, n w'a munda, axa na noqu gaaga in ɲa, kuudo n'in huren buru no.» Heetirankon ti a da: «O yinmanke! O terinka! Anken ni seri xoore ya yi, oku naxa yere. Hurugoorun haayi, noqu be ga liɲo an da, an huren buru no. Sere nt'o di yere, i be ga ra w'an kabana an huren buriyen ɲa no.»

Ibrahiima giri, nan sujudi ɲiije ke taaxaanun da. Ken halle, a ti i da: «Xoyi axa duɲe, n n'in huren buru yere, ken di, n w'a mundunu axa maxa, axa na Sohaara renyugo Heferoona ɲaaga in da, a na Maxapeela gidinkunme ke be ga w'a ten raqen ɲa n'a gaaga in ɲa ti jonko tinmante yi, axa jon di, n'a ɲa hurirora yi.» A d'a ɲi Heferoona taaxunten wa Heetirankon naxa. A xusa na Ibrahiima jaabi, i su jon di, a do sere su ga ɲi karanan raqen ɲa, a ti a da: «N kamanyugo, n terinka! N da te ke do gidinkunme be ga w'a di kuyi an ɲa. N d'a kuyi an ɲa, n jaman su jon di, an n'an huren rondi no.» Ibrahiima tusi xadi seru ku jon di, nan sehe Heferoona da moxo di, be su ga w'a digaamen mukku: «N w'an ɲaagana, an n'in terinka. N wa te ke jonkon kinni an ɲa, an n'a raga, ken di, n'in huren buru no.» Heferoona d'a jaabi nan ti: «N yinmanke, n terinka! ɲiije be nta dangini kamo naxati godongalaje di, ken nt'in do an naxa, an huren rondi no.»

Ibrahiima ga da Heferoona digaamen mugu, a xusa na godoxulle ke haqen jaate a da, a yinme ga da haqen be ko Heetirankon su jon di, kamo naxati godongalaje, ken waxati goden di. Ken biren ɲa, Heferoona te be ga wa Maxapeela, Maamere kinbakkan di, a do gidinkunme be ga w'a di, do

yitte su ga wa ten di, walima, a ga w'a koorini, i su ja
Ibrahiima ho yi Heetirankon do sere su ga ji karaan raqen
jon na.

Ken halle, Ibrahiima d'i yaqe Saaratu huren rondi
Maxapeela gidinkunmen di, Maamere kinbakkan di, non ga ni
Heberoona yi, Kanaana nijnen di. Ken di, ten do gidinkunmen
be ga w'a di, i kamanaaxun sabati Ibrahiima da n'a ja
hurirora yi Heetirankon maxa.

Isiyaaxa yaqen munduye

Jopeye soora 24.1-67

Ibrahiima ji ga xirisaaxu na wuyun kita moxosiri, Tunka
duumanten ji ga da barike ro a hiinun su di. Koota yi, a ti i
gollijanxirisen da, i be beesinten ga ji a hiinun su yi:
«Haqutoxo in da, an kitten saxu in kitten di*, an nan kuna in
da ti Tunka duumanten na, kanmun do nijnen Kama, nan ti
an nta riini yaxare kini in renyugon na Kanaananko
renyaxarun di, kun be n taaxunten ga w'i naxa, nxa, nan ti
an wa dagana in yinme haabankan di, na yaxare wutu in
serun di, n renyugo Isiyaaxa da.» Gollijanaanan d'a jaabi:
«A ra wa jaana yaxaren nta dugene in batunu riini yere.
Ken di, o ra wa dagana ti an renyugon na an haabankan di
ba?» Ibrahiima ti a da: «Ayi, maxa daga ti in renyugon na
no. Tunka duumante ke be ga ni kanmun tagandaanan na,

* *An kitten saxu in kitten di.* Habaraaninxannen di, i ti:
An kitten saxu in togen wure.

aken ya d'in bagandi in haabankan di, n saarajiije, aken Alla yan sehe in da nan kuna in da ti: «N wa ke jamaane kinni an bonsoɗun ɗa.» A w'i maliikan warana dagana an kaane, kuudo, an nan ri ti yaxare yi bakka no, n renyugon da. Yaxare ke nda bara an batunu riini, ken di, an baari bakka in kunanden ɗa, nxa renyugo ke, maxa daga ti a yi non ɗa.» Ken biren ɗa, gollijaɗaanan d'i kitten kini Ibrahiima yi nan kuna a da ke hi kanma.

Ken halle, a d'i kamanyugon jogomu tanmi do a xeerin nooni gabe raga nan daga katta Mesupotaami yi, Nahooro taaxunten ga ji a debe be yi. A ga kije no, a da jogomun tusindi gedinlaqe yogo yi kanpallun ɗa, nellan muraanen biren ya ni yaxarun joɗo waxatin ɗa. Ken biren ɗa, a duwa: «Tunka duumante, n yinmanke Ibrahiima Alla, an siroyen koyi in yinmanken ɗa, n ga wa ke be mundunu, n'a kita lenki. N haayi ke yi sikki gedin tatten ɗa, deben serun renyaxarun wa riini joɗo yere. N ga na ti xusunne be da: "Haqutoxo, an na ji kini in ɗa, n nan mini," a nan ti: "Mini! Ayiwa, n w'an jogomun xa minindini," ken ya nan ɗa, an gollijaɗaana Isiyaaxa yaqen ɗa. Ken di, n w'a tuunu ti an siro in yinmanken da.»

A ma hari duguta i sehen ɗa, Rebeqa xusa ri, joɗoyokken w'a kunken ɗa. Rebeqa ni Ibrahiima waaxi Nahooro do Milika renyugo Betuyeli renyaxaren ya yi. Renyaxare ke haranparen ji moxosiri, xuso yan ji, a ma yugo wari abada. A yanqa gedinlaqen ɗa n'i yokken haga nan saage. Gollijaɗaanan wuru do a batte, nan ti a da: «Haqutoxo, an

na ji kini in ɗa in nan mini.» A ti a da: «Yabo, n yinmanke.» A d'a jewondi n'i yokken yankandi na jin kini, yugon nan mini. Ken halle, a ti: «N wa jin kinni, an jogomun xa na mini moxosiri.» A d'a jewondi n'i jin yilla waaron di nan wuru dagana geden ɗa, na jin bagandi jogomun su da. Gollinɗaanan kaawahinten toxo, a ra nta hari sehene, a wa n'i du tirindi: «Ke n'inke terenden sironten ɗa Tunka duumanten maxa.»

Bire be, jogomun ga duguta minni, a da nuxundunkanɗe wutu, a xotoyen wa menqalli baane do honne, na kanginbanu hilli wutu, baane su xotoyen wa tanpille menqalle. Ken halle, a da xusunne ke tirindi: «Anken ni ko renme yi? Wuyira wa kitene an haaban kaara, sere ga ra wa wuyini no ba?» A ti a da: «Nke ni Betuyeli renyaxaren ya yi, Milika do Nahooro kisimaare. Yabo, wuyiran w'in haaba kaara, daaban yiganden gaben xa w'a maxa.»

Ken di, gollinɗaanan tusi Tunka duumanten da, nan ti: «Tiigeyen wa Tunka duumanten da, n kamanyugo Ibrahiima Alla, an d'an siroyen do an saxuraaxun koyi in kamanyugon ɗa. An d'in geesu in terende ke di, ma an ga w'in walla in kamanyugon serun kaara.»

Rebeqa wuru dagana i ma noqun ɗa, hi be ga ɗa n'a su laxami a da. Gidanyugo ji a maxa, a toxon ni Labani. A ga da nuxundunkanɗen do ginbanun wara i xoxone yaxaren kitten ɗa, a do a ga da yugon hi janton mugu, a d'a jewondi nan daga do gollinɗaanan batte gedinlaɗen ɗa, a d'a do i jogomun ji no. A d'a kuɗi nan ti a da: «O n daga, Tunka

duumanten ga da sere be barikandi, an wa mani mundunu sellan ɗa yere? Nke baati na wuyira moxo sirondi an da, na noqu dabari an jogomun xa da.»

Ken di, yugon daga do a yi kan di. I da jogomun likken yanqandi, na biraadon kini i ya, na jin kini yugo ke n'i taanun yanqi, a do ku beenu ga ji doome. Ken halle, i da yiganden kini i ya, nxa, gollinjaanan da sehen wutu nan ti: «Nke ra nta yigene n'a toxo hi be ga w'in maxa in m'a ko.» Labani ti a da: «A siro, a ko.» A ti: «Nke ni Ibrahiima gollinjaanan ya yi. Tunka duumanten d'in kamanyugon barikandi moxosiri, n'a ɗa seri xoore yi, na tanmisun do naanun kini a yi, a do godoxullen do kanje, a do komoyugun do komoyaxaru, do jogomun do haru. Saaratu, ken ga n'in kamanyugo Ibrahiima kaagunyaxaren ɗa, a xaso halle, a saare ti renyugo yi, ken di, ho wo ho ga ji in kamanyugon maxa, a d'a su kini a yi.

Ken di, n kamanyugon d'in kunandi nan ti: "Maxa yaxare kini in renyugon ɗa Kanaananko renyaxarun di, kun be, n taaxunten ga w'i naxa, nxa, an wa dagana in yinme haabankan di, na yaxare mundu in renyugon da non ɗa." N ti in kamanyugon da: "A ra wa ɗaana yaxaren nta dɗene in batunu riini yere." Ken di, a ti in da: "N ga wa terene do Tunka duumanten be liɗun ɗa, a wa maliikan walla do an kaane, a w'an killen liɗondini, kuudo, an na yaxare kita in renyugon da, n serun di, n haabankan di. Anken ga na kipe in serun ɗa, i nda bara yaxaren walla riini do an batte, an kunaye ke nt'an ragana."

Ken di, nke ga kije gedinlaqe ke yi lenki, n duwa: "Tunka duumante, n yinmanke Ibrahiima Alla, genni an ga w'in terende ke lijondini, n ga haayi terende be di, ayiwa, n siginten ya haayi gedinlaqen ɗa, ken di, xusunne be nda bagu nan ri jibagandi, n ga na ti a da: 'Ji yogo kini in ɗa n nan mini', a nan ti, 'mini, ayiwa, n w'an jogomun xa minindini'. Ken na ɗa yaxare be Tunka duumanten ga d'a xerexere in kamanyugon renyugon da."

N ma hari duguta in duwaawun ɗa, ma in yaaxen wa Rebeqa yi bakka, a joɗoyokken w'a kunken ɗa. A yanqa gedinlaqen ɗa, na jin bagandi. N ti a da: "Ji yogo kini in ɗa, n nan mini." A d'a jewondi n'i yokken yanqandi nan ti: "Mini, ayiwa, n w'an jogomun xahana minindini." N mini, n jogomun xa mini. Ken halle, n d'a tirindi nan ti: "Xusunne, anken ni ko renme yi?" A d'in jaabi ti: "Nke ni Betuyeli renyaxaren ya yi, Nahooro do Milika kisimaare." Ken biren ɗa, n da kanɗen ro a nuxunnen ɗa, na ginbanun ro a kitten ɗa. Ken halle nan tusi Tunka duumanten da, na tiigayen saxundi a da, n kamanyugo Ibrahiima Alla, aken be ga d'in kanda killi siren kanma, n'in kamanyugon waaxin renyaxaren kita a renyugon da. Ayiwa saasa, genni axa ga w'a munda na siroye do saxuraaxu saxu in kamanyugon kanma, xa d'in xibaari. Genni ken ga he xa, xa d'a ko in da, n nan daga noqu tana.»

Labani do Betuyeli jaabindi nan ti: «Ke hi giri Tunka duumanten ya yi. Oku ra nta ho wo ho konni ke di, a ɗaayen kahu a ɗaayinbalaaxun ɗa. Rebeqa haayi an kaane, a raga

an nan daga ti a yi, a nan ja an kamanyugon renyugon yaqen ja xoyi Tunka duumanten ga d'a ko moxo be.» Bire be Ibirahiima gollijanaanan ga da ke sehe mugu, a tusi Tunka duumanten da.

Ken halle, a da godoxullen do kanmaxanyettun do yiraamun bagandi n'i kini Rebeqa yi, nan saage na jaxaliho nahanma kini a gidanyugon do a ma yi. Ku hiinu dangi halle, a do i teranlenmun yige nan mini nan wuyi.

A yillankara, a ti Rebeqa gidanyugon do a ma da: «N wa killen mundunu nan saage dagana in kamanyugon noqun ja.» I ti: «O w'a munda xuson nan toxo o maxa bitonnu, ma bito tanmi me, ken halle, a na daga.» A ti i da: «Xa max'in leelandi xadi, Tunka duumanten baati n'in kille ligondi. Xa d'in rawara ke batte su di, n nan saage dagana in kamanyugon noqun ja.» I ti i na ren yaxaren xiri, kuudo n'a tirindi i haqirilan ja. I da Rebeqa xiri n'a tirindi: «An w'a munda nan daga do ke yugo batte lenki ba?» A ti i da: «Yabo.» Ken biren ja, i da Rebeqa do i xoorondaanayaxaren* wara dagana do Ibirahiima gollijanaanan do i teranlenmun batte. I duwa Rebeqa da nan ti:

«O saaxanbaanayaxare,
yelli an ga na ja wujunen-wujunun seren ma yi,
yelli an bonsojun ga na ja i xonnun maraanu yi.»

* *Xoorondaanayaxare*. Ke ni komoyaxare be ga j'i haqiren togo leminen di, a w'a yigandini, n'a senondi, n'a neene.

Rebeqa do i komoyaxarun giri nan setu jogomun kanma nan daga do gollinajaanan batte.

Ken d'a ji, Isiyaaxa giri bakka Lahayi-rooyi geden banjen ɓa, a sabatinten ji Negeba. Nelle yogo, Isiyaaxa baane ji ga daga i taadunyaara gunnen di. A ga d'i yinmen wurewutu, a xusa na jogomu wari laatoyen di katta i ya. Rebeqa xa d'i yinmen wurewutu, a da Isiyaaxa wari, a xusa nan donbi bakka jogomen kanma. A da gollinajaanan tirindi: «Ke yugo ni ko yi, a ga wa riini gemi o yi ke gunne di yere?» A d'a jaabi: «N kamanyugo Isiyaaxa ya ni.» Ken di, a d'i xuhundon wutu n'i yaaxanlaqen texe.

Ken di, ho wo ho ga ɓa, gollinajaanan d'a su laxami Isiyaaxa da. Ken halle, Isiyaaxa da Rebeqa rondi i ma Saaratu tillisen wure, n'a wutu yaqɛ yi, a ji a munda xa. Ke yan da Isiyaaxa yonkin laxahiyandi, a ma bonnen halle.

Ibrahiima soxoodu beenu ga bagu Xetuura di

Jopeye soora 25.1-6

Ayiwa, yaxare tana ji Ibrahiima maxa, a toxon ni Xetuura. A saara a da ti: Jimuraana, Yaxasaani, Medaani, Madiyaana, Yisibaaxa a do Suuha. Yaxasaani ni Seeba do Dedaani haaba yi. Dedaani ken soxoodun ni Hasuurilankon do Letuusirankon a do Luumirankon ɓa. Madiyaana ken soxoodun ni Yeefa do Hefeera a do Hanooxi do Habiida do Lidaaya. Kuunu ya ni Xetuura soxoodun ɓa.

Ho wo ho ga ji Ibrahiima maranden di, a d'a su kini Isiyaaxa yi. Yaxaru tananu beenu renmu ga ji Ibrahiima

maxa, a d'i kittiranku, nxa, gelli a yinme ɲarintaaxun di, a d'i wara dagana taaxu kinbakkanjiije tana di, nan bagu Isiyaaxa tatten ɲa.

Ibirahiima faatiye

Jopeye soora 25.7-11

Ibirahiima da kame do tanɲere do siinu karagi bire. Ken halle, a d'i neeguyi lagaren ɲa. A faati ti wuyu barikanta tinmante yi nan kahu i seri hananun ɲa. A renyugu, Isiyaaxa do Sumayila d'a rondi Maxapeela gidinkunmen di, Heetiranke, Sohaara renyugo Heferoona ten di, ken ga wa Maamere tatten ɲa, te ke be Ibirahiima ga d'a xobo Heetirankon maxa. Ibirahiima ro i yaqe Saaratu tatten ɲa. Ibirahiima bono halle, Alla d'a renyugo Isiyaaxa barikandi, ken be ga taaxu Lahayi-rooyi geden tatten ɲa.

Sumayila soxoodun taarixu

Jopeye soora 25.12-18

Sumayila soxoodun taarixun haayi, Ibirahiima ga d'i renyugo be kita Haajara yi, Saaratu tunbaariyaxare, Misiranke. Sumayila renmun toxonun haayi do i saaramoxonun ɗa: Nebayooti, Xedaari, Daabiyeli, Mibusaamu, Misima, Duuma, Maasa, Hadaadi, Teema, Yetuuru, Nafiisa do Xediima. Kuunu ya ni Sumayila renmun toxonun ɗa. I ya n ɗa yingumun tanmi do hillon ɗa, baane su toxon saxunten w'a debi maranten do a xabiilan ɗa. Sumayila da kame do tanjikke do siinu ɗeri ya bire. Ken halle, a d'i neeguyi lagaren ɗa, nan faati nan kahu i seri hananun ɗa. A bonsoɗun taaxu nan giri Haawila nan daga a wara Suura be ga wa Misira tatten ɗa, Hasuura killen di. I taaxunten ɗi i waaxinun kuttun laatoyen di.

Hatanpansiye

Firawuna. Firawuna ma ji serintoxo yi, Misira tunkayugun daronditoxon yan ji. Ken ya saabu da, o yillanden di, o ga d'a saha «Misira tunkayugo» daren yaaxinwuredun ɗa nan ti: «i wa tiini a da firawuna.» (Jopeye 12.15)

Habaraani, habaraaniranke. Ibirahiima soxoodu be ga bugu Isiyaaxa di, kun ya danben ji xilli Habaraaniranko. I toxo ke bugu i xooxa «Hebeeri» toxon ya di, a ya ni Ibirahiima kisi-ma yi.

Sadaaxa. Sigira xooro hilli wa sadaaxan ɗa: nan baari bakka junuubu be ga w'an ɗa, ado na baariyen sabatindi. Sadaaxa-nu beenu ga wa Tawureetan di ni allankuyun ya yi ado sadaaxa xuruminte.

Sadaaxandinoqu. Noqu siginte ya ji ti gidun ɗa xoyi dibinkan moxo. I ji sadaaxanun biyini a kanma.

Tunka duumante. Habaraaninxannen di: «Yaawe» (YHWH), Alla toxo xerexerente ya ni, a wure ga ni «a wa waxatin su».

Yarade, Yarade hanje. Ken ni hanje be ga n giila, a nahan xa ga n xooro Palesitiini hanɗun su yi ya. A wa gilli do Galiile xaari xooren saahelin ɗa katta Sapinxaaɗen ɗa.

En orthographe expérimentale du soninké de l'Est au Mali
(h-phone)

Le texte est tiré de : Joppaye nan giri Tawureeta (Genèse en
langue soninké-est) édition en révision
© MES, B.P. 218, Kayes, Mali, 2008

Illustrations utilisées avec la permission de :
© Bawe Ernest MBANJI

Pour la conception du livre 'ABRAHAM, L'homme qui met sa
confiance en Dieu' en français : © SIL Cameroun, 1998. SIL
Cameroun autorise quiconque le désire à traduire et à publier ce
livret dans n'importe quelle langue en Afrique.

Première édition, 200 exemplaires
Avril 2016

© MES, 2016
B.P. 218, Kayes, République du Mali